

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้ เทคนิคการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นายอารักษ์ ทองสกุล ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (เลือกได้จำนวน ๑ หมวด)

- หมวดที่ ๑ เทคนิคการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน
- หมวดที่ ๒ เทคนิคการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- หมวดที่ ๓ เทคนิคการแก้ไขปัญหาความยากจน
- หมวดที่ ๔ เทคนิคการเพิ่มศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

สู่การพัฒนายกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

- หมวดที่ ๕ เทคนิคการส่งเสริมช่องทางการตลาดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
- หมวดที่ ๖ เทคนิคการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
- หมวดที่ ๗ เทคนิคการส่งเสริมกองทุนชุมชนให้เกิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- หมวดที่ ๘ เทคนิคการเสริมสร้างองค์กรให้มีสมรรถนะสูง (เป็นบุคลากรทันสมัย พัฒนาองค์กร)

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุขสอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล(พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ และเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพจากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริงและพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง

กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดให้การพัฒนาอาชีพครัวเรือน เป็น ๑ ใน ๓ ปัจจัยขับเคลื่อนวาระกรมการพัฒนาชุมชน ปี ๒๕๖๐ (CDD Agenda ๒๐๑๗) มุ่งผลให้ “เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชน ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข” และดำเนินการภายใต้ “โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ “รายได้” ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการสร้างอาชีพผ่านกระบวนการ “สร้างสัมมาชีพชุมชน” ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำ ประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทาง

การสร้างสัมมาชีพชุมชน ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพนั้นได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดกิจกรรมขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน แบ่งเป็น ๔ กิจกรรมหลัก และ ๒ กิจกรรมสนับสนุน ดังนี้

๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๑. พัฒนาผู้นำสัมมาชีพ
๒. เตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน
๓. สร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน
๔. จัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

๒ กิจกรรมสนับสนุน ได้แก่

๑. บูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลสร้างสัมมาชีพชุมชน
๒. การประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ส่งเสริมครัวเรือนสัมมาชีพ

ชุมชน

สัมมาชีพชุมชนเป็นกิจกรรมภายใต้แนวคิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการสร้างผู้นำเป็นการค้นหาและนำปราชญ์ชุมชนมาทำหน้าที่ขยายผลความรู้ สู่เป้าหมายของการสร้างชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า สามารถบริหารจัดการตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหมู่บ้าน “อยู่เย็น เป็นสุข” ตามยุทธศาสตร์ของกรมการพัฒนาชุมชน

อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการสัมมาชีพชุมชนตามแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง จากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน และทีมปราชญ์ขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชนที่ต้องค้นหาและสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน ๙๐ คน และสร้างครัวเรือนสัมมาชีพเป้าหมายจำนวน ๓๖๐ ครัวเรือน

การประกอบอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ คืออาชีพทางด้านเกษตรกรรม แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันเกษตรกรรมมีความเสี่ยงในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ การเกิดโรคระบาด การขาดรายได้หลังฤดูการผลิต และยังมีกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มอาชีพค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนต้องไปประกอบอาชีพต่างถิ่น เพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายให้เพียงพอในครัวเรือน ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน นโยบายรัฐบาล จึงมุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้คนในชุมชนมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ ภายในชุมชน จึงเป็นที่มาของการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพในชุมชน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างรายได้ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากเติบโตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ด้วยหลักการ “พึ่งตนเอง” ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหาของชุมชน ในบทบาทของพัฒนากรในพื้นที่ ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ กำกับดูแลหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๓ หมู่บ้าน ๒ ตำบล มีการดำเนินการ

๕. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. แกนนำในชุมชนไม่เข้าใจแนวทางการคัดเลือกสมาชิกชุมชน ขาดการเตรียมความพร้อมในพื้นที่ ชาวบ้านมองว่าเป็นโครงการรัฐบาลเน้นให้เงินมาใช้จ่ายในครัวเรือน การให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในขับเคลื่อนโครงการน้อย ไม่เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๒. ขาดการเตรียมความพร้อมที่เพียงพอ การให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในขับเคลื่อนโครงการน้อย ไม่เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๓. ผู้นำปราชญ์ ที่จะต้องได้รับการอบรมจากศูนย์พัฒนาและศึกษาฯ ในวันอบรมไม่สามารถไปได้ จึงส่งตัวแทนไปทำให้ไม่สามารถนำกลับมาถ่ายทอดให้กับทีมวิทยากรปราชญ์ได้ถูกต้องครบถ้วน

๖. ประโยชน์ขององค์ความรู้

เป็นการจัดการองค์ความรู้เรื่อง เทคนิคการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสมาชิกชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาผู้นำให้สามารถขับเคลื่อนหมู่บ้านสมาชิกของตนเองให้ประสบความสำเร็จตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน และเป็นแนวทางให้กับพัฒนากรในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานสมาชิกชุมชนต่อไป

๗. เทคนิคในการปฏิบัติงาน (อธิบายโดยละเอียด) (คะแนนเต็ม ๒๕ คะแนน)

๑. คัดเลือกปราชญ์ชุมชน ต้องเป็นปราชญ์ที่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคนในชุมชนสนใจ สามารถต่อยอดให้เกิดการพัฒนาเป็นอาชีพได้ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับครัวเรือนสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วิทยากรสมาชิกชุมชนกลับไปสร้างทีมในหมู่บ้าน โดยการคัดเลือกปราชญ์ชุมชน หมู่บ้านละ ๔ คน รวมเป็น ๕ คน เพื่อสร้างทีมวิทยากรสมาชิกชุมชนระดับหมู่บ้าน

๓. จัดประชุมเตรียมความพร้อมที่วิทยากรสมาชิกชุมชนระดับหมู่บ้าน โดยปราชญ์ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดเทคนิคการเป็นวิทยากรสมาชิกชุมชน และมอบหมายภารกิจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒๐ ครัวเรือน โดยแบ่งสัดส่วนที่วิทยากรสมาชิกชุมชน ๑ คน ต่อครัวเรือนสมาชิกชุมชน ๔ ครัวเรือน

๔. ทีมวิทยากรสมาชิกชุมชนระดับหมู่บ้านร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการอาชีพ โดยจัดกลุ่มความต้องการอาชีพ พิจารณาศักยภาพของชุมชน ว่าเป็นอาชีพที่จะสำเร็จได้ สามารถสร้างรายได้จริง ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการตลาด สอดคล้องกับความรู้ที่ปราชญ์ชุมชนในหมู่บ้านจะถ่ายทอด จัดเตรียมพื้นที่ฝึกอบรมศึกษาดูงาน และวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพของครัวเรือน

๕. คัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน ต้องสมัครใจและตั้งใจฝึกอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพให้เกิดรายได้อย่างแท้จริง

๖. การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำ กลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน

๗. ใช้กระบวนการ “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” และยึดหลักการทรงงาน “ระเบิดจากข้างใน” และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านกันเองในสิ่งที่เขาอยากรู้ ในสิ่งที่เขาต้องการและ

อยากจะทำลงมือปฏิบัติเอง โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

๘. แสวงหาความรู้ มีการวางแผนการทำงาน มุ่งมั่นในการพัฒนา

๙. ปรึกษาหารือ ติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

๑๐. ดำเนินโครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน และถอดองค์ความรู้ปราชญ์ชุมชน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่าน ทาง Facebook , เว็บไซต์สัมมาชีพ เว็บไซต์สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม เป็นต้น

การสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมาย คือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้เพิ่ม โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ เพราะข้อเท็จจริงในทุกพื้นที่ที่จะมีคนเก่งในแต่ละอาชีพอยู่แล้ว โดยดำเนินการคัดเลือกและจัดเวทีฝึกทักษะการสอนการนำเสนอให้กับคนเก่งเหล่านี้ ยกให้เป็น “วิทยากรสัมมาชีพชุมชน” หลังจากนั้นกลับไปสร้างที่มหาวิทยาลัยชุมชนระดับหมู่บ้านเพิ่มเติมอีกหมู่บ้านละ ๔ คน แล้วเปิดรับลูกศิษย์ที่สนใจอยากฝึกอาชีพในแต่ละประเภทอาชีพหมู่บ้านละ ๓๐ คน ในครัวเรือนสัมมาชีพ เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้ว ขั้นพื้นฐานที่สุดก็จะสามารถสร้างอาชีพบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

